

O'ZBEKISTONDA INSON HUQUQLARI HIMOYASI SUD-HUQUQ TIZIMIDA

Murodullayev Izzatulla

Qashqadaryo viloyati yuridik texnikumi

Mutaxassis fan o'qituvchisi

+998934233460

izzatulla.ooo@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7944278>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda inson huquqlarini himoya qilish mexanizmlari haqida so'z yuritiladi. Shuningdek sudlarning jinoiy, fuqarolik yoki ma'muriy jarayonning barcha sud bosqichlarida gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning, fuqaroviy javobgarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishda sud tizimining asosiy ishtirokchisi sifatida faoliyatiga e'tibor beradi. Mamlakatimiz sud tizimida olib borilayotgan islohotlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: inson huquqlari, mudofaa, adolat, shaxs, qonun, islohot, mustaqillik, sud, tergov.

PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN UZBEKISTAN IN JUDICIAL SYSTEM

Abstract. This article describes the mechanisms for the protection of human rights in Uzbekistan. It also focuses on the activities of the courts as a major player in protecting the rights and legitimate interests of the suspect, accused, victim, civil plaintiff, civil defendant, civil respondent at all stages of the criminal, civil or administrative process. Analyzes the ongoing reforms in the judicial system of the country.

Key words: human rights, defense, justice, person, law, reform, independence, court, investigation.

ЗАЩИТА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В УЗБЕКИСТАНЕ В СУДЕБНОЙ СИСТЕМЕ

Аннотация. В данной статье говорится о механизмах защиты прав человека в Узбекистане. Также уделено внимание деятельности судов как основного участника судебной системы по защите прав и законных интересов подозреваемого, обвиняемого, потерпевшего, гражданского истца, гражданского ответчика, гражданского ответчика на всех судебных стадиях. уголовного, гражданского или административного процесса. Анализируются реформы, проведенные в судебной системе нашей страны.

Ключевые слова: права человека, защита, правосудие, лицо, закон, реформа, независимость, суд, расследование.

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda sud tizimini isloh qilish va demokratlashtirish, jinoiy, jinoyat-protsessual va jazo qonunchiligini liberallashtirish borasida chinakam mustaqil sud hokimiyatini shakllantirishga imkon beradigan muhim ishlar amalga oshirildi. inson huquqlari va erkinliklarini ishonchli himoya qilishni ta'minlaydi. Sud hokimiyati sud xarakteridagi barcha masalalar bo'yicha yurisdiksiyaga ega bo'lishi va ko'rib chiqishga berilgan masala qonunda belgilangan vakolat doirasiga kiradimi yoki yo'qligini aniqlash uchun mutlaq huquqqa ega bo'lishi kerak. Sudda noo'rin yoki noqonuniy aralashuvlarga yo'l qo'yilmasligi kerak. Sud qarorlari qayta ko'rib chiqilishi mumkin emas (nazorat tartibida nazorat tartibidan tashqari), hukmni o'zgartirish yoki avf etish, qonun hujjatlariga muvofiq vakolatli organlar tomonidan bajariladigan hollar bundan mustasno. Sud hokimiyati sud ma'muriyatining ichki tuzilishi nuqtai nazaridan, shu

jumladan sudlar o'rtasida ishlarni tegishli sud tomonidan taqsimlanishi nuqtai nazaridan mustaqil bo'lishi kerak. "Sudyalarning mustaqilligi" atamasi ikki yo'nalishga ega: institutsional mustaqillik va shaxsiy mustaqillik¹. Hukumatning ijro etuvchi hokimiyati tomonidan tayinlanishlar yoki sudyalarning umumiy ovoz berish orqali saylanishi sud tizimining mustaqilligiga putur etkazadi. Odamlarni sud lavozimlariga tayinlashning me'zoni ularning professionallik, qobiliyat, huquqiy bilim va huquq sohasidagi tegishli tayyorgarlikka asoslangan holda ushbu lavozimni egallashga yaroqliligi bo'lishi kerak.² Tanlangan maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, sud hokimiyati hokimiyatning uchta tarmog'idan biri zamonaviy davlatning harakatlantiruvchi kuchlaridan biri hisoblanadi. Sud tizimini isloh qilish davlat va jamiyat qurilishi sohasidagi tub o'zgarishlar bilan uzviy bog'liq holda ketma-ket va bosqichma-bosqich amalga oshirildi. Mustaqil va samarali sud tizimini rivojlantirish va yanada rivojlantirishning yangi bosqichi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 21 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasi sud tizimi tuzilmasini tubdan takomillashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-4966-sonli Farmonining e'lon qilinishi bo'ldi. Sud tizimidagi tarkibiy o'zgarishlarga muvofiq, O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi fuqarolik, jinoiy, ma'muriy va iqtisodiy sud ishlarini yuritish sohasida yagona yuqori sud organiga aylangan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi bilan birlashtirildi³.

Ijtimoiy munosabatlar va ma'muriy huquqbuzarliklar natijasida kelib chiqadigan nizolarni ko'rib chiqishga vakolatli ma'muriy sudlar tashkil etildi. Xo'jalik sudlari tumanlararo iqtisodiy sudlar tashkil etilishi bilan xo'jalik sudlariga qayta nomlandi. Shu bilan birga, 71-ta tumanlararo (tuman, shahar) iqtisodiy sudlar tashkil etildi, ular birinchi instansiyadagi xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasidagi nizolarni ko'rib chiqadilar, viloyatlar, Toshkent shahri va Qoraqalpog'iston Respublikasining mavjud xo'jalik sudlari ikkinchi darajali sudlarga aylantirildi.

Oliy sudning Harbiy hay'ati tugatilib, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining ma'muriy ishlar bo'yicha sud hay'ati tuzildi. Bundan tashqari, islohotlar xalqaro huquqning umume'tirof etilgan me'yorlari, shuningdek, milliy davlatchilikning boy tarixiy tajribasi, xalqimizning urf-odatlar va an'analari hisobga olingan holda olib borildi. Bugungi kunda odil sudlov va sud jarayonlarining shaffofligi butun mamlakatimiz mustaqilligining umumiy holatiga ta'sir etuvchi omillar bo'lib, o'z navbatida mamlakatimizning xalqaro hamjamiyat sifatida tan olinishida muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasining Asosiy qonunida e'lon qilinganidek, O'zbekiston Respublikasida sud hokimiyati qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyatlardan, siyosiy partiyalardan va boshqa jamoat birlashmalaridan mustaqil holda ishlaydi. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida" gi qonuniga binoan, O'zbekiston Respublikasida odil sudlov faqat sud tomonidan amalga oshiriladi. Sud O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va boshqa qonunlarida, inson huquqlari bo'yicha xalqaro hujjatlarda, korxonalar, muassasa va tashkilotlarning huquq va manfaatlariga oid qonunlarda mustahkamlangan fuqarolarning huquqlari va erkinliklarini sud

¹ Inson huquqlari bo'yicha Evropa sudi, 1994 yil 9 dekabrda qaror, Yunonistonning Stran va Stratis Andreadis neftni qayta ishlash zavodlari Yunonistonga qarshi shikoyat № 13427/87, p.49.

² Inson huquqlari bo'yicha Evropa sudi, 1971 yil 16-iyuldagi hukm, Ringayzen Avstriyaga qarshi shikoyat № 2614/65, p. 95. Inson huquqlari bo'yicha Amerika-Amerika komissiyasi, Terrorizm va inson huquqlari to'g'risidagi hisobot, OAS hujjati, OEA / Ser L/V/II.116, Doc. 5, rev. 1, corr., 22 oktabr 2002 y., p. 229.

³ <https://lex.uz/docs/3121087>

orqali himoya qilishni amalga oshirishga chaqiriladi. Sud faoliyati qonun ustuvorligini, ijtimoiy adolatni, fuqarolik tinchligi va hamjihatlikni ta'minlashga qaratilgan. Sud hokimiyatining mustaqilligi O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi bilan kafolatlangan: "O'zbekiston Respublikasida sud hokimiyati qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyatlardan, siyosiy partiyalardan va boshqa jamoat birlashmalaridan mustaqil holda ishlaydi. Sudyalarning mustaqildirlar va faqat qonunga bo'ysunadilar. Sudyalarning odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga Konstitutsiyaga muvofiq biron-bir tarzda aralashishga yo'l qo'yilmaydi va qonun bo'yicha javobgarlikka sabab bo'ladi. Sudyalarning daxlsizligi qonun bilan kafolatlanadi." Shunga o'xshash kafolatlar "Sudlar to'g'risida" gi qonun va O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksida mustahkamlangan.⁴

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari, chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslar davlat va boshqa organlarning, mansabdor shaxslarning har qanday noqonuniy xatti-harakatlaridan (qarorlaridan), shuningdek hayoti va sog'lig'i, sha'ni va qadr-qimmatiga, shaxsiy qadr-qimmatiga qilingan tajovuzlardan sud tomonidan himoya qilinish huquqiga egadirlar. bod va mulk, boshqa huquq va erkinliklar. O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev sud tizimidagi ishlarning ahvoriga bag'ishlangan videosektor yig'ilishida soha faoliyatini takomillashtirish uchun qator yangiliklarni taklif qildi. Xususan, davlat rahbari sudyalarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish uchun mamlakatda ixtisoslashtirilgan o'quv muassasasi - Adliya akademiyasini tashkil etish zarurligini ta'kidladi. Yig'ilishda yana bir qiziqarli taklif - televizorda va matbuotda ko'rsatuvlarni tashkil etish va "Sudyalarning klubi" va "Sud himoyasi ostida" bo'limlarida doimiy ravishda hurmatga sazovor bo'lgan sudyalarning turmush tarzi to'g'risida maqolalar chop etilishi haqida aytiladi. odamlar bilan bir qatorda odil sudlovni amalga oshirishda ilg'or tajribani targ'ib qilish. Shuningdek, O'zbekiston Prezidenti Sh. Mirziyoyev respublikada sudyalarga mahalliy aholi bilan oyda kamida bir marta ochiq muloqot olib borish tartibini joriy etish taklifini ilgari surdi. Shuningdek, uning fikriga ko'ra, har bir sudyaning xalq deputatlari mahalliy Kengashlariga o'z faoliyati to'g'risida hisobot taqdim etish amaliyoti vaqti keldi. Prezident Sh. Mirziyoyev: "Endi xalqning o'zi, avvalo sudyalarning faoliyatiga baho beradi", - deb ta'kidlaydi. Bugungi kunda islohotlarning ushbu yo'nalishlari orasida yangiliklar kiritildi va mahallalarda sud muhokamalarini o'tkazish amaliyoti kengaydi, Jinoyatlarning oldini olishga qaratilgan korxonalar va tashkilotlar axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sudlari faoliyatida, shu jumladan elektron stenografiya va videokonferentsiyalarda keng qo'llaniladigan zamonaviy texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. sud qarorlarining so'zsiz bajarilishini ta'minlash uchun idoralarda elektron almashinuv tizimining shakllantirilishi sud-huquq islohotlarining muhim bosqichining boshlanishi bo'lgan jinoiy jazolarni liberallashtirish katta ijtimoiy va ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega edi. shuningdek, jinoiy jazo tizimini yanada liberallashtirish va insonparvarlashtirishda muhim qadam bo'ldi. Bu qonunchiligimizning gumanistik mohiyatini aks ettirgan holda, fuqarolar tomonidan qonunlarga hurmat, ixtiyoriy va xabardorlik asosida qonunga bo'ysunishni shakllantiradi. Insonning erkinlik va shaxsiy daxlsizlikka bo'lgan konstitutsiyaviy

⁴ O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, b. 106. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, b.112; O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida" gi qonuni: sud hokimiyatining mustaqilligi, b. 4; O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida" gi qonuni: Sud ishlarini hal etishga aralashishga yo'l qo'yilmasligi, b. 69.

huquqlariga rioya etilish kafolatlarini ta'minlashda sudning rolini yanada oshirish maqsadida, sud tomonidan qamoqqa olishga ruxsat berish huquqi instituti mamlakat sud tizimiga kiritildi. Qamoqqa olish sanksiyasi berish huquqini sudlarga o'tkazish jinoyat protsessining sudgacha bo'lgan bosqichida qamoqda saqlashni qo'llashning qonuniyligi ustidan samarali sud nazorati mexanizmini yaratishga imkon berdi. Bundan tashqari, ushbu chora tergovchilar va prokurorlarning javobgarligini kuchaytirishga, shuningdek, inson huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilishda sud tizimining rolini oshirishga yordam berdi. Dunyoning demokratik mamlakatlarida keng tarqalgan ushbu institut 2008 yil 1 yanvardan boshlab O'zbekistonda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatmoqda.

Adolat va mustaqillikning qonun va tenglik tushunchasi bilan chambarchas bog'liqligini Aristotel ta'kidlagan edi: u adolat tushunchasi bir vaqtning o'zida ham qonuniy, ham bir xil, adolatsizlik esa noqonuniy va tengsiz degan ma'noni anglatadi (odamlarga bo'lgan munosabat). Mamlakatimizda huquqiy demokratik davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etish, eng muhim vazifa qonun va adolatni ta'minlashdir.

2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasida sud-huquq tizimini isloh qilishning ustuvor yo'nalishlari fuqarolarning odil sudlovga bo'lgan huquqini oshirish, sud hokimiyatining chinakam mustaqilligini ta'minlash, inson huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish kafolatlarini mustahkamlash sifatida belgilangan.

Sud-huquq sohasini isloh qilish bilan bog'liq tub o'zgarishlar O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 7 moddasiga kiritildi. Nomzodlarni tanlash va sudyalarni tayinlash tizimini tubdan takomillashtirish, yuqori malakali sud tizimini shakllantirish maqsadida sud hamjamiyatining yangi organi - O'zbekiston Respublikasi Oliy sud kengashi tashkil etildi. Rezident o'z oldiga maqsad qo'ydi - fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish orqali odamlarning sud tizimiga bo'lgan ishonchini mustahkamlash, sudni haqiqiy "Adolat tarafdori"ga aylantirish. Eng muhim vazifa - har tomonlama puxta o'ylangan adolatli qarorlar qabul qilishga qodir sud tizimini shakllantirish. 2017 yilda dasturiy hujjatning amaliy ijrosi doirasida 29 ta qonun va 900 dan oshiq qonunosti hujjatlar qabul qilindi, jumladan "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida", "Ma'muriy hibsga olish tartibi to'g'risida", "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining vakolatlari to'g'risida". "Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish to'g'risida", "Huquqiy axborotni tarqatish va undan foydalanishni ta'minlash to'g'risida", "Bolalarni ularning sog'lig'iga zarar etkazuvchi ma'lumotlardan himoya qilish to'g'risida" va hokazo. ildiz o'lchovlari "Huquqiy xizmat faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017 yil 2 fevraldagi "Qonun hujjatlarini tarqatish tizimini takomillashtirish", "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida" gi O'zbekiston Respublikasi qonuni qoidalarini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. "07.12.2017 dan; 10.04.2017 yildagi "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari bilan ishlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"; O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Mahalla institutini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi 03.02.2017 yildagi farmonlari; "Fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish sohasidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Devonining faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 05.04.2017 y.

Ushbu qarorlar inson va fuqaroning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy huquq va erkinliklarini ta'minlash tizimini yanada takomillashtirishga yordam berdi, bozor iqtisodiyoti va

kuchli fuqarolik jamiyatiga asoslangan davlatchilik asoslarini mustahkamladi. Kompleks chora-tadbirlar dasturi ishlab chiqilgan va tasdiqlangan bo'lib, bugungi kunga qadar 70 dan ortiq me'yoriy-huquqiy hujjatlar, shu jumladan, Prezidentning, hukumatning qarorlari va qarorlari, idoraviy va idoralararo farmon va buyruqlari qabul qilindi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 10 apreldagi PF-5005-sonli "Ichki ishlar organlari faoliyati samaradorligini tubdan oshirish, jamoat tartibini ta'minlash, fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishda ularning javobgarligini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi farmonlari. 2017 yil 16 avgustdagi PF-5156-sonli "O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining chet elga chiqish tartibini takomillashtirishning asosiy chora-tadbirlari to'g'risida", O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 12 apreldagi PQ-2883-sonli "Keyingi tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida". qilmoq "Ichki ishlar organlari faoliyatini takomillashtirish to'g'risida" 2017 yil 11 iyuldagi PQ-3126-sonli "Ichki ishlar organlarining migratsiya va fuqarolik olish sohasidagi faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" va boshqalar.

Ichki ishlar organlarini isloh qilishning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat: birinchidan, ichki ishlar organlarining faoliyati aholiga o'z vaqtida va sifatli yordam ko'rsatishga qaratilgan jamoatchilikka asoslangan professional xizmatga aylantirilishi; ikkinchidan, barcha darajadagi ichki ishlar organlari bo'linmalarining vazifalari va funksiyalarini aniq belgilash va chegaralash;

uchinchidan, jinoyatchilikning oldini olish institutini to'liq isloh qilish; xalq bilan tizimli va maqsadli muloqotni ta'minlash; ichki ishlar organlari faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish va boshqalar.

Ichki ishlar vazirligida bevosita Ichki ishlar vaziriga hisobot beradigan mustaqil bo'linma bo'lgan Tergov boshqarmasi tashkil etildi.

Yoshlar orasida jinoyatchilikning oldini olish, ularning ma'naviy-axloqiy tarbiyasiga e'tiborni kuchaytirish, turli xil tashqi oqimlarning salbiy ta'siridan ogohlantirish maqsadida ichki ishlar organlarida tuman (shahar) ichki ishlar bo'limlari (bo'limlari) boshliqlarining harbiy ishlar bo'yicha o'rinbosarlari lavozimi joriy etildi. yoshlarning murojaatlari - jinoyatchilikka qarshi kurash bo'limlari (bo'limlari) rahbarlari.

Ichki ishlar tizimini isloh qilishning yana bir ustuvor yo'nalishlaridan biri jinoyatchilikka qarshi kurashning asosiy yo'nalishi sifatida jinoyatlarning oldini olish institutini tubdan takomillashtirish hisoblanadi.

Huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish va oldini olish, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, fuqarolik jamiyati institutlari va aholini profilaktika tadbirlariga keng jalb qilish maqsadida jinoyatchilik va huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'yicha respublika idoralararo komissiyasi yaratilib, uning samaradorligini baholashning aniq mezonlari yaratildi. - Huquqbuzarliklar profilaktikasi va o'z faoliyatida yuqori natijalarga erishgan profilaktika inspektorlarini rag'batlantirish va rag'batlantirish mexanizmlari to'g'risida aktlar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 apreldagi PF-5019-son qarori bilan prokuratura organlarining ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish va mamlakatni modernizatsiya qilishda, inson huquqlari va erkinliklari himoyasini ta'minlashdagi rolini kuchaytirish choralari ko'rildi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining qonuniylikni va

huquqiy tartibotni ta'minlash muammolarini tahlil qilish sohasidagi faoliyatini tashkil etish va muvofiqlashtirish uchun mas'ul o'rinbosari lavozimi joriy etildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 15 fevraldagi PF-5343-sonli "Qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini ta'minlashda prokuratura organlarining samaradorligini oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi qarori bilan Bosh prokuratura tarkibida ijro etilishini nazorat qilish bo'limlari tashkil etildi. yoqilg'i-energetika kompleksidagi qonun hujjatlari; bojxona va soliq sohalarida qonun hujjatlari ijrosini nazorat qilish; transport, qurilish va iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari sohasidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini nazorat qilish; sog'liqni saqlash, ta'lim va boshqa ijtimoiy sohalaridagi qonun hujjatlariga rioya etilishini nazorat qilish; tadbirkorlik va investitsiyalarni huquqiy himoya qilish to'g'risida; O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari bajarilishini nazorat qilish; ma'muriy sud ishlarini yuritishdagi prokurorning vakolatlarini ta'minlash; tergovning uslubiy ta'minoti to'g'risida.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar prokuraturalari huzurida prokuratura, ichki ishlar va Milliy xavfsizlik xizmati xodimlari orasidan doimiy idoralararo tezkor-tergov guruhlarini tuzildi.

2017 yilda prokuratura organlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytirish choralari ko'rildi. Agar ilgari prokurorlar mahalliy vakillik organlariga xalq deputatlari Kengashlari nomidan tegishli hududdagi qonuniylik va jinoyatchilikka qarshi kurash to'g'risida xabardor qilishgan bo'lsa, endi ular o'z faoliyati to'g'risida yillik hisobot taqdim etishlari shart. Xususan, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorga Kengesining, tumanlar (shaharlar) xalq deputatlari Kengashlarining majlislarida prokurorlarning 493 ta hisobotlari tinglandi. Shuningdek, 2016 yil va 2017 yilning 9 oyi davomida xalq deputatlari Kengashidagi prokurorlar va fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari tomonidan qonuniylik va jinoyatchilikka qarshi kurash holati to'g'risida 2,6 ming ma'lumot taqdim etildi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori har yili Oliy Majlis Senatiga prokuratura faoliyati to'g'risida hisobot taqdim etadi. 2016 yil fevral oyidan boshlab Oliy Majlis Senati tarkibida prokuratura va boshqalar faoliyatini monitoring qilish bo'yicha komissiya faoliyat ko'rsatmoqda.

Mamlakatda qonuniylik va tartibni ta'minlash, qonun hujjatlarining so'zsiz bajarilishini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish maqsadida ijro etuvchi ishlab chiqarish tizimi ham isloh qilindi. Xususan, energiya manbalari uchun o'z vaqtida va to'liq to'lovlarni ta'minlash, elektr energiyasi va gaz taqsimlash tarmoqlariga noqonuniy ulanishlarni aniqlash, oldini olish va yo'q qilish, shuningdek sud qarorlarini so'zsiz ijro etish maqsadida Bosh prokuratura huzurida Majburiy ijro byurosi tashkil etildi.

Tadbirkorlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta'minlashning qo'shimcha kafolati sifatida tadbirkorlik sub'ektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Vakil institutining qurilishi bo'ldi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining 2017 yil 4 oktyabrdagi qarori bilan fuqarolarning kafolatlangan mehnat huquqlarini ta'minlash bo'yicha Parlament komissiyasi tuzildi, uning asosiy vazifasi O'zbekiston Respublikasining qonunlari va xalqaro shartnomalari ijrosi ustidan parlament va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish edi. fuqarolarning mehnat huquqlari kafolatlarini ta'minlash, bolalar va majburiy mehnatning har qanday shaklidagi mumkin bo'lgan xavflarni oldini olish va oldini olish. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev, ayniqsa, tanqidiy tahlil,

qat'iy intizom va shaxsiy javobgarlik davlat boshqaruvi organlarining barcha xodimlari va sudyalari uchun doimiy va o'zgarmas qoidaga aylanishi kerakligini alohida ta'kidladi. Ular xizmat qiladigan jamiyatning bir qismi bo'lgan sudyalari, xalq ishonchisiz odil sudlovni samarali amalga oshira olmaydi. Ular jamiyatning sud tizimiga bo'lgan umidlari va uning faoliyatidan shikoyatlari bilan tanishishlari kerak. Bunga Sudyalari Kengashi yoki boshqa mustaqil organ tomonidan yaratilgan doimiy muloqotlar mexanizmi yordam beradi. Shu tariqa, O'zbekiston Respublikasi inson huquqlari sohasidagi xalqaro majburiyatlariga va o'zi qo'shilgan xalqaro shartnomalarga majburiy rioya qilinishini tasdiqladi.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2018.
2. “O'zbekiston Respublikasi Mustaqillik Asoslari to'g'risidagi” qonun 31 avgust 1991.
3. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida" gi qonuni. b.69.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruzasi. 14.01.2017.
5. <https://lex.uz/docs/3121087>
6. Моисев Е.Г. Международно-правовые основы сотрудничества стран СНГ. Учебное пособие / Под ред. К.А. Бекяшева. – М.: Юрист, 1997. – 272 с.
7. Saidov A. “Inson huquqlari” Toshkent M.: Adolat, 2012. – 287 b.
8. Inson huquqlari bo'yicha Evropa sudi, 1971 yil 16-iyuldagi hukm, Ringayzen Avstriyaga qarshi shikoyat № 2614/65, p. 95.
9. Inson huquqlari bo'yicha Amerika-Amerika komissiyasi, Terrorizm va inson huquqlari to'g'risidagi hisobot, OAS hujjati, OEA / Ser L/V/II.116, Doc. 5, rev. 1, corr., 22 oktabr 2002 y., p. 229.
10. Inson huquqlari bo'yicha Evropa sudi, 1994 yil 9 dekabrda qaror, Yunonistonning Stran va Stratis Andreadis neftni qayta ishlash zavodlari Yunonistonga qarshi shikoyat № 13427/87, p.49.
11. Vena konvensiyasi xalqaro Shartnomalar to'g'risida 1969. <https://lex.uz/docs/-2646376>
12. Norma.uz